

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. VI. De consensu matrimonij coacto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

nium, quia ut esset expectandum usque ad mortem, ut videretur, an ille Romam adiret, necne, quod esset dicere, matrimonium esse adimplendum post mortem, quoniam nihil magis ridiculum esse posset.

3. Quoniam verò sic aliquis contrahere potest aliquando: *Te duco, modo Romam non adieris*, maxime est advertendum ejusmodi consensum non esse sub conditione, sed sub modo. Quare matrimonium est validum, quia est absolute contractum, & solum remanet obligatio coniugi Romam non adeundi, seu illum modum servandi, si turpis non est.

§. X. Monitio ad Parochos.

4. Actenus dicta de consensu conditionato in matrimonio locum hodie nullum habere debebunt, quia monendi sunt Parochi (quorum, & Testium assistentia est post Tridentinum necessaria ad validitatem matrimonii) ut nunquam ejusmodi conditionatos consensum admittant. Nam licet, si admitterent, matrimonium perficiendum foret per conditionis adventum, modo, in superioribus explicato, nihil enim circa rem hanc Tridentinum innovavit, nihilominus prudenter Parochi facient, si absolutum requirant consensum. Quod, si alicuius conditionis impletio ad matrimonium expectanda sit, ea expectetur, antequam illud per verba de presentia celebretur. Vile tamen fuit, prædictas condiciones explicare, tum, ut natura contractus matrimonii magis inspicere, tum quia illa locum sæpe habere possent in Sponsalibus, in quibus non est opus præsentia Parochi, ut recte notat Sanchez l. 5. d. 1. n. 1.

CAPUT VI.

De Consensu Matrimonii coactio.

§. I. De Consensu dato ex Errore, & similibus. Remissivè.

1. Quoad errorem, dolum, deceptionem, recole, quæ superius tract. 3. c. 2. §. 2. dicta sunt circa sponsalia, nam quia eadem hic sunt observanda, molestum esset illa repetere.

2. Præterea scito, nihil nos hic agere de consensu Matrimonii habito ex spe lucri, ex blanditiis, ex amore, &c. hæc enim sine dubio nihil obstant validitatem matrimonii, cum ea non faciant involuntarium, sed maxime voluntarium augeant. Lege Sanchez lib. 4. matr. d. 11.

§. II. De Consensu ex Metu.

1. Emineris, ut supra explicuimus, metum alium esse gravem, alium levem, iustum, iniustum, incellum, vel ad extorquendum matrimonium; vel ad aliud; incellum item, vel ab extrinseca causa libera, vel ab intrinseca.

2. His in memoriam redactis, hic ea ex dictis L. 1. in Decal. cap. 2. §. 5. afferam, quæ magis pertinent ad materiam de matrimonio, quo ad meticulousum consensum, in quo versamur. Et quamvis multa de hoc argumento dicta sint supra tract. 3. de spons. c. 2. §. 2. aliqua tamen ex illis hic repetere, claritatis, & commoditatis gratiâ, non gravabor.

Metus gravis iniuste incellus, ad extorquendum Matrimonium.

3. Matrimonium hoc metu contractum est iure naturæ, ex mea sententia, nullum. Id dicto lib. in Decal. c. 2. §. 5. n. 22. satis probatum est ex eo capite, quod quicumque contractus, simili iniusto metu initus, non potest parere in alio ius iustitiæ: sic enim oriretur iustitia ab iniuria, scilicet ab Iniustitia, quod est impossibile. Est etiam ejusmodi matrimonium ab Ecclesia C. significavit, Pars III.

de eo, qui duxit in matrim. C. Requisivit, C. Gemma, de spons. annullatum, quod nemo negat.

4. Hinc sequitur etiam iuramentum, quo quis, vel matrimonium, vel sponsalia meticulousa firmet, esse nullum, & non obligare, ad ratificandam, nec indigere relaxatione, quia iuramentum sequitur naturam contractus, cui adhæret. Si ergo contractus dicti matrimonii nullum inducit obligationem, nec inducit iuramentum. In Aver. q. 4. secl. 6. V. asserendum citans Barb. Sanc. Dian. & alios.

Matrimonium ex metu levi iniusto, ad Matrimonium extorquendum incellus.

5. Probabile est, hoc matrimonium nullum esse in foro conscientie, idque potissimum, quia ei deest perfectus consensus, qui matrimonio, quod est ex natura sua dissolubile, necessarius est. At hoc multo est probabilius secundum Sanchez l. 4. d. 17. n. 2. De Lugo de Inst. d. 22. n. 141. & Pont. l. 4. c. 18. n. 2. validum in eodem foro conscientie esse, tum iure naturæ, tum positivo. Ratio potissima est, quia cum metus levis sit in potestate ineuntis matrimonium, ut, & alium contractum, facileque illum is depellere possit, si non depellit, liberè, & perfecte sine ulla coactione contrahit, & consequenter cum perfectissima libertate consentit.

6. Dixi (in foro conscientie) nam, ne detur ansa litibus, metui levi non datur actio in foro externo, ut omnes docent.

Matrimonium ex metu, sive levi, sive gravi, iuste incellus, ad Matrimonium.

7. Matrimonium ex hoc metu est validum. Ratio est quia radix, unde nullus sit, vel rescindi possit contractus, est iniuria, quæ fiat contrahenti: at nulla iniuria fit ei, cui sic causa metus datur, &c. ergo, &c. Quam enim tibi iniuriam irrogo, si dicam: *Nisi mihi hoc vendas, vel nisi Bertam duxeris, accusabo te iuste de homicidio à te patratum*; gratiam potius à te iniuro, quæpe propono, hoc remedio, malum punitionis tibi dabitur, posse non diffuculter effugere. Ita Castropalaus tom. 1. n. 2. disp. 1. punct. 10. & Sanchez lib. 4. matr. d. 13. n. 3. & disp. 17. n. 2. Dices, at Matrimonium debet esse perfecte liberum, quæ libertas certe læditur per metum, etiam iuste incellum, ad extorquendum matrimonium.

8. Respondeo, non lædi iniuste, sed iuste; Matrimonium autem debet esse perfecte liberum libertate non læsa iniuste, non verò libertate quomodocunque perfecta. Sic à Castrop. l. c. d. 1. p. 10. n. 4. respondetur huic rationi.

9. Verum, quia alicui videri poterit rationi non placere per hanc responsonem esse satisfactum (Adde, & auctoritatem multorum asserentium, ejusmodi matrimonium nullum esse) non puto improbabile Bonac. de matr. q. 3. p. 8. a. n. 10. Coninch. d. 28. d. 1. n. 15. alique apud Castrop. l. c. n. 1. V. Secunda sent. aliorumque opinionem, qui discurrunt in sequentem modum. Ejusmodi metus gravis iustus aliquando inquitur ad alios fines, aliquando ad extorquendum matrimonium: habet, v. g. Caius ius accusandi Titium ob iniuriam sibi illatam per furtum mille aureorum, potest tunc Caius metum accusationis incutere Titio ad extorquendos mille aureos, dicens, *redde mihi aureos, secus, te accusabo*, at non potest dictum accusationis metum incutere ad extorquendum matrimonium, sic dicens, *Duc meam filiam, secus te accusabo*. Ratio est, inquit, quia hic metus iniuste incutitur ad hunc finem matrimonii, cum ipsius libertati repugnet. At verò ad finem extorquendi aureos iuste incutitur, quia ad eos recuperandos utitur Caius modo licito accusationis. Non indigemus autem hac distinctione in alio exemplo, quo iudex v. g. minetur carcerem Petro Stupratori Virginis, nisi illam ducat, vel dotet; tunc enim licitè, & iuste Iudex potest, immo debet carcerationis metum incutere ad finem extorquendi matrimonium, quia Stuprator tenetur ex se secundum leges illud celebrare.

10. Sed nos putamus, in utroque exemplo esse validum Matrimonium, quia in utroque abest iniustitia, & coactio. In secundo exemplo, id est in iudice iam conceditur ab adversariis: In primo probatur, quia tunc Caius dicendo *Duc meam filiam, secus te accusabo*, non se illicitè gerit, nam si rectè & attente res expendatur, Caius non comminatur accusationem, nec Titium ab solutè cogit, sed sub conditione proponit, ut, si Titius velit evitare accusationem, cui ipse causam libere dedit, & quam sine peccato deferre Caius potest, filiam libere ducat. Nihilominus, (ut dixi) non nego propter extrinsecam Doctorum auctoritatem, atque eorundem non contemnendam rationem, posse illorum opinionem probabilem reputari.

Matrimonium contractum ex metu iniusto, sive gravi, sive levi, sed non incusso, ad Matrimonium extorquendum.

11. Omnes conveniunt, hoc matrimonium esse validum, nam si quis v. g. ob timorem mortis ab inimico suo iniuste inferenda, eligeret sua prædia mihi vendere ut expeditus à patria discederet, mortemque vitaret, valida esset venditio; quia timor ab inimico illatus, cum non fuerit directus, ad extorquendam venditionem, venditionem inficere non potest. Idem ergo in Matrimonio, & idem in Votis, docet merito Sanch. lib. 4. matr. d. 12. n. 3. & lib. 4. in dec. c. 3. n. 4. alii que.

Matrimonium contractum ex metu sive gravi, sive levi incusso à causa extrinseca non libera, v. g. à Naufragio.

12. Omnes pari modo consentiunt, hoc Matrimonium validum esse. Ratio est, quia sic homo non ab alio, sed à se ipso impulsus eligit illud remedium Matrimonii, tanquam conducent ad liberationem suam, id, quod non est ex metu matrimonium contrahere, sed ex amore sui boni. Adde quod n. præc. dictum est, consensum Matrimonii non posse infici à timore illo concepto ex naufragio nulla ratione incusso ad extorquendum ipsum Matrimonium.

Matrimonium ex metu dolo, an sit validum?

13. Hic incidit auditu iucunda quæstionculla, quæ in ipsa narratione casus commodius agitur.

Titius, vir pius, cupiens Caium per familiarem suum à malo animæ statu subducere, quod obtinere non facile poterat, nisi contracto per ipsum Caium matrimonio cum Amasia, quam cæco amore captus deperibat, hoc artificio usus est. Dum opportune amicus levi correptus febricula in lecto decumberet, Medicum exoravit, ut gravibus verbis affirmaret, hominem maligna, ac periculosa febre laborare. Morem amico gessit nimis indolens Medicus. Vnde Titius Caio persuadere potuit, ut Amasiam legitimè duceret, ne periculum subiret in pravo statu decedendi. Quæ denunciationibus confectis, Episcopi auctoritate dilatis, matrimonium coram Parocho, & Testibus tota latante familia, quæ id maxime peroptabat, lecto decumbens cum ea puella contraxit. Eo tamen vix celebrato, stratagemam illi aperuit Titius, ne scilicet diutius in eo mortis imminenti trepidatione amicum detineret. Et res profecto commode processit, nam Caius inito coniugio libens acquievit. Obtrulit tamen occasionem Theologis disputandi de duobus. Primo, an id potuerit prudenter, & sine peccato moliri Titius, & Medicus cooperari?

Secundò, an matrimonium illud extortum ex metu ægritudinis non verè, & incusso operâ Titii, eo ipso, sine nova ratificatione, validum fuerit? Quoniam verò prius ex his huius loci non est, agamus solum de posteriore.

14. Respondeo. Tres non absumiles casus inducit, resolvitque De Lugo de Iustit. d. 22. num. 169. si fingas, inquit, advenire hostes iuste occisuros cives omnes præter

Religiosos quibus nolunt nocere, & Petrus circumtus ex metu occisionis. Religiosus siquidem professus vult. Item Secundò, si fugas revelationem, qui dicitur Petro propter ejus peccata vult, anno sequenti medio tollere, nisi resipiscat, & Petrus eo metu Religiosus fiat, ut imminenti mortem fugiat, Professus bit, redditque rationem, quia, inquit, ad matrimonium causandam, requiritur, ut metus sit iniustus, sive se, id est, ut sit de malo iniuste ferendo, ut in his dictis, licet metus sit causatus, à dolo, & dolum, tamen ipse metus in se iustus est, iniuste causatus mala propter nostra peccata. Cum ergo ex dolo, & error non fuerit circa substantiam, non videtur irrita sit illa Professio. Ex eadem doctrina n. 170. Tertium casum, videlicet, validum fuisse Matrimonium cuiusdam Adolescentis, quem cum meretrice & cubante, amicus quidam detruit, immittitque funiculum sulfure vinctum, quem prius foraminem à cubiculo inferiore ad lectum usque alligaverat, cum repente lectulus ardere cepisset, credens de modo ignem immisissum fuisse in penam sui peccati. O dñem Religiosum se contulit, & laudabilem exiit re nunquam à deceptore detecta. Professus est la licet ex metu facta fuerit, non tamen ex metu, sed ex dolo dicto, quare valida committitur. Hæc ille. Quæ omnino militat in casu nostro de Matrimonio Caii, cum in hoc par sit ratio Matrimonii & Professio, ut idemten De Lugo indicat dicto non doctrina huiusmodi, sic se habet, si placeat videri illam corrigere.

§. III. De peccato, & obligatione incurrenda ad Matrimonium. Remissum.

1. DE his satis dixi suprà, 3. de spons. c. 4. & c. 5. v. l. etiam in n. 5. in Dec. c. 1. & c. 2. sunt hinc proportionaliter applicanda. Quia autem Iudex, ne puella ad Matrimonium cogatur, & quæquæ ratione possit illam custodire in Monasterio nialium, vide apud Dianam p. 11. c. 3. r. 1. Denique, an peccet, qui coactus metu Matrimonium contrahit, dixi suprà tr. 1. de imped. c. 17. §. 1.

CAPVT VII.

De Matrimonii ratificatione, quando illud validum non fuit.

1. Tripli modo nullum esse Matrimonium saliter contingit. Primò, per defectum coitus, sive, quia is fuit fictus, sive, quia fuit coactus, & n. tu. Secundò, per defectum habilitatis personarum, qui contraxerunt, impedimento dirimente laborante. Tertio, per defectum solemnitatibus indotte à Trident. sess. 24. cap. 1. de matr. puta, si in Matrimonio coactus de præfenti non adfuit præfentia Parochi & Testium. 2. Quando hic tertius defectus occurrit, debet contrahens ab utroque conjugè renovari consensum, idque coram Parocho, & Testibus, si validum velis Matrimonium, mis est clarum, & clarius fiet ex infra dicendis. 3. igitur hic solum debemus, quando duo priores defectus occurrunt.

§. I. Ratificatio Matrimonii invalidi ex fide, vel nullo consensu.

1. QVærimus, an, sicut certum est, cum qui coactus nullum, seu fictum, vel ex metu præfentem in Matrimonio, debere verum, liberumque consensum de novo præstare, si velit Matrimonium validitatem adferre, debeat alter, qui verè, & libere consensum iterum, & novo consentire.